

BİLİM ÜZERİNE MARKSİST TARTIŞMALAR SEMPOZYUMU

2017

- **Tarih:** 12-16 Eylül 2017 (Köy`e geliş 11 Eylül, Köy`den çıkış 16 Eylül 2017)
- **Amaç:** Marksizmin bilimle ilişkisi modern düşünce tarihi içerisinde her zaman üretken bir tartışma düzlemi olmuştur. Dünyanın bugün içerisinde geçmekte olduğu, istikameti son derece belirsiz gibi gözüken bir sürecin varlığında içerisinde yaşadığımız dönemi hangi yöntemsel araçlarla anlamamız gerektiğine dair kafa karışıklıkları bilim ve Marksizm ilişkisine dair bu tartışma düzlemini daha da önemli bir hale getirmiş durumda. Bu yıl dördüncüsü yapılacak olan Bilim Üzerine Marksist Tartışmalar, böyle bir ihtiyaçtan yola çıkarak Marksizm`in doğa bilimleri, sosyal bilimler ve insan bilimleri ve sanat ile ilişkilerine dair beş günlük bir seminer dizisinden oluşan bir "Marksizm ve Bilimler Okulu" şeklinde tasarlandı.
- Seminerler, sadece tek taraflı bir ders anlatımından ibaret kalmaktan ziyade belirli temalar ve kaynaklar üzerinden katılımcıların da dahil olabileceği ve düşüncenin kolektif bir şekilde olgunlaştırıldığı bir tartışma ortamı yaratmayı da hedefliyor. Günümüzün aşırı uzmanlaşmış akademik hayatında bir eksiklik olarak kendisini gösteren farklı bilim dalları arasındaki iletişim kopukluğunu gidermeye katkıda bulunmak seminer dizisinin bir diğer önemli amacını teşkil ediyor. Gün içerisinde farklı disiplinlerden bilim insanlarının katılacağı seminerlerin, katılımcılara ilgi alanları açısından çok yönlülük ve bütüncül bir bilim perspektifi kazandıracağını ümit ediyoruz.

Bilim Üzerine Marksist Tartışmalar

İzge Günal

Genel değerlendirme, açılış

Marksizmde Bilim

Alper Dizdar

Marksizmin bilimlerle ilişkisi, kendisinin ne kadar bilim olduğu tartışılacak; Marksizmin doğa ve toplum bilimlerine yaklaşımı genel boyutlarıyla ele alınacaktır.

Marksizm ve Diyalektik Yöntem

Doğan Göçmen

Marx, gelmiş geçmiş en büyük eleştirmenlerdendir. Ona bu özelliği kazandıran, uyguladığı diyalektik yöntemdir. Diyalektik yöntem ile Marx, kendi çağında insanlık halini köklü ve bütünlüklü bir eleştiriye tabi tutmak istemektedir. Diğer bir deyişle Marx, diyalektik yöntem ile burjuva üretim tarzına hâkim olan yasaları kuramsal olarak geliştirip eleştirmek istemektedir. Diyalektik yöntem Marx'ın bu olanağı sunmaktadır. Fakat hakikatin eleştirisi anlamına gelen bu eleştiriye Marx aynı zamanda hakikatin kavramlarının ve kuramlarının eleştirisi olarak geliştirip sunmak istemektedir. Bu ise capitalist toplum çağını bir bütün olarak tüm oluşum tarihi ve gelişim eğrileriyle düşünce yeniden üretmeyi gerekli kılmaktadır. Zira bir çağın kapsamlı eleştirisi her şeyden önce söz konusu çağını bir bütün olarak düşüncede kavraması ile mümkün olabilir.

Marksizm ve Tarihsel Materyalizm

Engin Delice

Materyalist tarih kavrayışı (Marx) ya da daha simge olmuş seslenişle tarihsel materyalizm (Engels), Marx'ın (ve eş mimar olarak Engels'in) tarih teorisi. (Diyalektik materyalizm (Plehanov) ve diyalektik ve tarihsel materyalizm (Stalin) ifade ve çözümlenmeleri, Marksist tarih felsefesine katkılardır.) Marx, kavramsal işleyişinin tamamlandığı bir tarih teorisini de dile getirmemiştir. Ancak onun yol gösterici olarak algıladığı materyalist tarih kavrayışı: (1) geçmiş ve gelecek temalı toplumsal fenomenlerinin kavram üzerinden ilişkilendirildiği 1840'lı yılların metinlerdeki felsefi tarihten (2) şimdi'nin (aktüel olguların kapitalizmin-töz-bağlam) analizini içeren 1850 ve sonrası metinlerdeki bilim olarak tarihsel materyalizme doğru bir gelişim izler. Tarihsel materyalist kavrayış, (1) dünyanın bilinmesi/açıklanması (empirik ve soyutlayıcı bir rasyonaliteye dayalı materyalist epistemoloji) kadar (2) dönüştürmek için bir meydan okumayı (poli-etik -devrim) içerir. Bu, bilgi kadar eylem felsefesidir (praxis). Olguların gerisindeki ilkeler (çelişki) ile tarihin işleyişindeki belirleyici ilkeler (sınıflar) arasındaki özdeşlik, tarihsel materyalist kavrayışın (iç gerçekliğin bağlantısının) mantıksal (diyalektik) yapısını (tarihin ontolojisini) doğrular. Ancak bu ontolojik kavrayışta sürece önem verilse de, devrim stratejisinin merkezleşmesi şimdi'yi baskılar. Bunun yol açabileceği ontolojik kategorilerin hatalı açıklanması sorunu, tarihsel materyalist kavrayışın

politik öndeyi olduğu dedikodusuna yol açar. Eleştirilere yanıt vermek kadar, yeni tarihsel fenomenler karşısında tavır belirlerken Marx'a kendi yalınlığı içinde bakmak, kuramla çelişkiye düşmemeyi getirecektir.

Marksizm ve Fizik

Alper Dizdar

Marksizmin doğa bilimleriyle ilişkisi, fizik ve astronomi üzerinden Marx ve Engels'in eserlerinden hareketle ele alınacak, özellikle yirminci yüzyıl fiziğiyle beraber Marksistlerin doğa bilimleriyle ilişkisini kesmesi tartışılacaktır.

Marksizm ve Sosyoloji

Cenk Saraçoğlu

Sosyal bilimlerinin farklı disiplinlerinin oluşumunda ve bugünkü biçimini almasında kapitalizmin önce Kıta Avrupası'nda daha sonra da dünyanın farklı coğrafyalarında yarattığı sarsıcı toplumsal değişimlerin büyük etkisi vardır. Sosyolojinin bir disiplin olarak nasıl geliştiği ve farklı sosyolojik ekollerin nasıl oluştuğu da bahsedilen bu sarsıcı dönüşümlere yönelik farklı epistemolojik konumlanışları ortaya sererek anlaşılabilir. Wright Mills'in sosyolojik tahayyül kavramı bir yandan sosyal bilimlerin gelişim sürecinin toplumsal ve siyasal bağlamını tartışmak, diğer yandan da Marksizmin modern toplumları anlamak açısından anaakım sosyal bilim yaklaşımlardan nasıl ayrıştığını sergilemek açısından verimli bir başlangıç noktası olarak atölyenin ilk buluşmasının yönünü şekillendirecektir.

Marksizm ve Kültürel Çalışmalar

Ali Cenk Gedik

Kültürel Çalışmalar Britanya'da akademik bir disiplin olarak bariz bir marksist oryantasyonla ortaya çıktığı 1960'ların ortasından bugüne tarihsel gelişimi içinde ele alınacaktır. Zamanla çok geniş bir disiplinler yelpazeyi kapsayan kültürel çalışmaların, teorik dayanağını oluşturan Gramsci'nin yaklaşımından bugünkü egemen postmodern yaklaşımlara doğru gelişimi eleştirel bir bakışla tartışılacaktır.

Marksizm ve Biyoloji

Çağatay Tarhan

Günümüzde özellikle moleküler biyoloji alanındaki son gelişmeler doğal ve toplumsal süreçlerde biyolojik indirgemeciliğin, gen merkeziliğin sıklıkla gündeme getirilmesine, bunun yanında örneğin sosyobiyojji, evrimsel biyoloji gibi sorunlu alanların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Öyle ki inanç geni, aldatma geni ya da kötülük geni gibi genler bulunmakta ve toplumsal algıda odak, insani ve toplumsal sorumluluklardan kaydırılmakta ve bu anlamıyla biyolojik özellikler bir tür günah keçisi haline gelebilmektedir. Bu başlık altında Marksist bakışın sorunu kavrayışı, biyolojiye neden böyle algılandığı

ve biyoloji biliminin doğa ve toplumsal ilişkiler bütünü içinde sınırları üzerinde durulacaktır.

Marksizm ve Siyasal İktisat

Erkin Özalp

Bu derste şu sorular tartışılacaktır: Karl Marx, Kapital'i hangi nedenlerle ve hangi koşullar altında yazmıştı? Kapital'in alt başlığının "siyasal iktisadın eleştirisi" olması ne anlama geliyor? Kapital'i nasıl okumalı? Kapital'de anlatılanlar, "bizim hikâyemiz" olmayı sürdürüyor mu?

Marksizm ve Antropoloji

Sibel Özbudun

Karl Marx ve Friedrich Engels'in kavram ve yöntemlerini antropolojiye uygulama girişimi olarak marksist antropoloji, başından itibaren, Marx ile Engels'in tahlillerinin ağırlıklı olarak sanayileşmiş toplumlar üzerine olmasına karşın, antropolojinin esas ilgi alanını kapitalizm-öncesi toplumların oluşturması sorunsalıyla malûldür. Marksist antropologlar, bu sorunu, marksist iktisadi analizi kapitalizm-öncesi toplumlara uyarlayarak aşmaya çalışmışlardır. Böylelikle, Marksizmin antropoloji alanına uyarlanması, ağırlıklı olarak üretim tarzı ve üretim ilişkilerinin, toplum ya da kültürlerin yapı ve gelişimlerini belirleyen birincil toplumsal etken olarak görülmesi yaklaşımından oluşur. Bu ise marksist-olmayan antropologların marksist antropolojiyi "ekonomi-politik" merkezli olmakla eleştirmelerine yol açmış, bu söylem kültür ile ekonomi politika arasında bir "bağdaşmazlık" varsayımına erişmiştir. Derste özellikle Marksist bir "kültür" kavrayışının olasılıkları üzerinde durulacaktır.

Marksizm ve Müzik

Ali Cenk Gedik

Müzik kavramının tanımlanmasından sonra müzik bilimlerindeki disiplinler tanıtılacak ve Marx'tan başlayarak müzik üzerine yapılan Marksist çalışmalar disiplinler bir çerçevede sunulacaktır. Son olarak da Marksist bir müzik bilimlerinin olanaklılığı tartışılacaktır.

Marksizm ve Ekoloji

Esra Sert

Marksizm ve ekolojiye dair konuşabilmek için doğa düşüncesinin tarih boyunca izlediği anlamlara değinerek, bugün Marksizm bağlamında ekolojinin, özelde de kentsel ekolojinin bu tarihsel çerçevede neyi aradığı ne ile ilgilendiği, kısıt ve olanakları ele alınacaktır.

Marksizm ve Tarih

Erden Attila Aytekin

Kendisini belirli bir biçimde gösteren toplumsal gerçeğin mahiyeti ancak onu tarihselleştirerek, yani onun oluşum sürecini onun ne olduğunun bir parçası olarak görerek anlaşılabilir. Marksizmi anaakım sosyal bilimlerdeki diğer akımlardan ayıran en önemli yöntemsel ilkelerden birisi de tarihselleştirmeye yaptığı vurgudur. Öte yandan Marksizmin tarih perspektifi, toplumsal dönüşümün dinamikleri üzerine geliştirdiği yaklaşım hem Marksizm içinde hem de dışında oldukça üretken ve besleyici tartışmalara yol açmıştır. Bu buluşmada, geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki bağların nasıl kurulabileceğine, bunun üzerinden toplumsal hayatın içerisindeki dinamikleri sistemli bir şekilde okuyabilmenin yollarının neler olabileceğine dair bir tartışma yürütülecektir.

Marksizm ve Siyaset Bilimi

Emre Arslan

Bu seminer, Marksist bakış açısından siyaset bilimi disiplinin olanaklılığını, değerini ve yöntemlerini tartışmayı amaçlamaktadır. Bu tartışmada, özellikle toplumsal sınıf, ideoloji, iktidar, demokrasi ve praksis kavramlarının önemi ve birbiriyle ilişkiselliği serimlenmeye çalışılacaktır. Seminerde, Marksizm açısından siyaset bilimi araştırma ve öğretim yöntemlerinin neler olabileceği üzerine fikirler tartışmaya açılacaktır.

Marksizm ve Mühendislik

İlke Bereketli

Mühendislik, insanlık tarihinin bilgi ve beceriyi bir araya getiren en eski uğraşlarından biri. Tarihsel koşullara, sınıf yapılarına göre yönelimi değişen mühendisliğe Marksizm nasıl bakıyor? Marksist metinlerde mühendisliğe nasıl bir anlam yükleniyor? Tarihsel süreçte toplumcu mühendislik çalışmaları nelerdir? Günümüz olanaklarında neler yapılabilir? Seminer süresince kolektif tartışma ortamıyla bu soruların yanıtları aranacaktır.

Marksizm ve Sovyetlerde Bilim Politikası

Elif Hatun Kılıçbeyli

Ekim Devrimi'nin 100. yılında ve Sputnik'in fırlatılışının, insanlığın uzaya doğru ilk adımının 60. yılında Sovyet sisteminde kurulan ve geliştirilen Sovyet Bilim alanı sunulacaktır. 1921 yılından 1986 yılına dek Bilim Politikaları incelenecektir. Bilimsel çalışma alanlarının çeşitlenmesi ve genişlemesi periyodik olarak tablolarla ele alınacaktır.

Marksizm ve Mekanbilim

Güven Arif Sargın

Mekânsal planlamada/tasarımda Mekânsal planlamada/tasarımda süreç, yöntem ve ilkeleri, özne temelli ve öznel süreçlerden bağımsız olarak kurgulayan ve erki; planıcı/tasarımcı-öznenen çok kamu adına ve kolektif üretimi öncüleyen pratiğin içine yediren paradigmanın tartışılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası gündeme gelen ve toplumcu

tahayyüller imleyen mekanbilim tartışmaları dersin özünü oluşturmaktadır.

Marksizm ve Mimarlık

Gül Köksal

Arıların balmumundan yaptıkları hücrelerin yapıları gözönüne alındığında, mimarların yeteneklerini geçebilecekleri düşünülür. Ancak en deneyimli arıdan, en kötü mimarı ayırt edecek olan, mimarın hücreleri arı kovanını inşa etmeden önce kafasında biçimlendirmesidir der Karl Marx. Bir arıdan daha farklı bir güce/ımkâna sahip olan mimarın, diğer bir deyişle imar eden insanın yarattığı dünya, aynı zamanda Robert Park'ın ifadeleri ile bundan böyle orada yaşamaya mahkûm olduğu dünyadır da. Peki, o zaman, kendini düşünce-tasarım-hayalgücü gibi özellikleri nedeniyle kendi türü dışındaki türlerden ayrı, hatta üstün olarak görebilen insan evladının yarattığı ve mütemadiyen eşitsizlikler üreten bu dünyayı hangi kavramlarla, nasıl açıklayabileceğiz? Bunun gibi çok soru/sorunsal var; mekânı üreten mimarın ekonomi-politik bağlamda yapılı çevrenin oluşum sürecinde politik aktör olarak gücü nedir, nerede başlar, nasıl biter? Ya da asırlardır kendi yaşam alanını üreten insan, mimar ünvanını ne zaman, nasıl almaya başlamış, zamanla yabancılaşma ve imaj dünyasına neden hapsolmuştur ve bunun farkında mıdır? Ve tüm bu hikayede, Marx'ın deyişle; dünyayı anlamak yetmez, değiştirmek gerekir diyorsak, bugüne dek yarattığımız yaşam alanlarımızdan, mimarlığın gündelik yaşamla olan bağından çıkaracağımız dersler ve ödevler ne olabilir?

Sempozyum Programı

	12 Eylül Salı	13 Eylül Çarşamba	14 Eylül Perşembe	15 Eylül Cuma	16 Eylül Cumartesi
09:00	Bilim Üzerine Marksist Tartışmalar (İzge Günal)				
09:30	Marksizmde Bilim (Alper Dizdar)	Marksizm ve Fizik (Alper Dizdar)	Marksizm ve Biyoloji (Çağatay Tarhan)	Marksizm ve Ekoloji (Esra Sert)	Marksizm ve Sovyetlerde Bilim Politikası (Elif Hatun Kılıçbeyli)
13:30	Marksizm ve Diyalektik Yöntem (Doğan Göçmen)	Marksizm ve Sosyoloji (Cenk Saraçoğlu)	Marksizm ve Siyasal İktisat (Erk in Özalp)	Marksizm ve Tarih (Atilla Aytekin)	Marksizm ve Mekanbilim (Güven Arif Sargın)
16:00	Marksizm ve Tarihsel Materyalizm (Engin Delice)	Marksizm ve Kültürel Çalışmalar (Ali Cenk Gedik)	Marksizm ve Antropoloji (Sibel Özbudun)	Marksizm ve Siyaset Bilimi (Emre Aslan)	Marksizm ve Mimarlık (Gül Köksal)
19:30			Marksizm ve Müzik (Ali Cenk Gedik)	Marksizm ve Mühendislik (İlke Bereketli)	